

A DÁN KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAKRÓL
SZÓLÓ TÖRVÉNY

A közoktatásügyi minisztérium 1959. április 16.-i közleménye ismerteti az 1950. május 27.-i 264. számú könyvtári törvényt, az 1956. május 25.-i, 132. számú és az 1959. március 21.-i, 87. számú törvények módosításaival.

1. §

A közművelődési könyvtárak feladata, hogy a szakirodalom, a szépirodalom és az általános jellegű irodalom terjesztése útján elősegítsék az ismeretek fejlesztését és a nép művelődését. Ezeket a könyvtárakat az állam és a városi /községi/ önkormányzatok - a törvényben meghatározott módon - támogatásban részesítik.

2. §

/1/ A könyvtárak törvény szerinti segélyezésének előfeltételei a következők:

a/ A közművelődési könyvtáraknak, akár önálló, akár több község együttes fenntartása alatt álló kommunális /városi, községi/ könyvtárakról van szó, nyilvános könyvtári tevékenységet kell folytatniuk. A könyvtárosokat és a könyvtárak többi dolgozóit a könyvtár vezetősége alkalmazza és bocsátja el.

mányzatokra vonatkozó törvényes rendelkezések figyelembevételével. A központi könyvtárak /lásd 5. §, 1/b pont/ vezetőinek kinevezését és illetményeik megállapítását a közoktatásügyi miniszter hagyja jóvá. Azoknak a könyvtáraknak a vezetőit, amelyeknek állami támogatása eléri, illetőleg meghaladja a 200 dán koronát, a könyvtárak állami felügyelőjének előzetes hozzájárulásával lehet csak alkalmazni. A többi könyvtárakat illetően a vezető alkalmaztatását csak be kell jelenteni a könyvtárak állami felügyelőjének.

b/ Az egyes könyvtárak szervezeti szabályzatait - a közoktatásügyi miniszter rendelkezésének megfelelően - a könyvtárak felügyelője hagyja jóvá. Az önálló, illetőleg több község által közösen fenntartott kommunális /városi, községi/ könyvtárak szervezeti szabályzatának jóváhagyása előtt a könyvtárat fenntartó önkormányzat vezetőségének előzetes véleményét kell kikérni.

művelődési könyvtár beszünteti működését, vagyontárgyai annak a városnak /községnek/ tulajdonába mennek át, amely átveszi a könyvtári feladatokat. Amennyiben ilyen nincsen, a közoktatásügyi miniszter rendelkezik a megszünt könyvtár vagyontárgyaival. Egyebekben ld. az alább következő /2/ pontot.

d/ A közművelődési könyvtárnak díjtalan közönségi tevékenységet kell folytatnia, működési területének minden lakosa számára.

e/ Minden könyvtárban díjtalanul hozzáférhető olvasótermet/szobát/ kell létesíteni és azt kézikönyvtárral berendezni. A könyvtárak felügyelőjének és a könyvtári tanácsnak a javaslatára a közoktatásügyi miniszter megkivánhatja az önkormányzatoktól, hogy a könyvtárak használati rendjét állapítsák meg.

f/ A könyvtárak munkatervét a könyvtárak felügyelője hagyja jóvá.

g/ Az államsegély kiszámításának alapja a megelőző évről szóló pénzügyi jelentés, amelyet a közoktatásügyi miniszterhez - az általa előírt formában - kell beterjeszteni.

h/ Központi könyvtáraknál az illetékes városi /községi/ vezetőségnek és a területi /körzeti/ tanácsnak, valamint az illető terület egyházközségi könyvtárainak is részvételt kell biztosítani a vezetésben.

/2/ Azokban a városokban /községekben/, ahol 1960. április 1.-én közművelődési könyvtár még nem működik, a város /község/ vezetősége - a /4/ pontban említett eseteken kívül - egy éven belül olyan könyvtárat köteles létesíteni, amely a jelen törvény rendelkezéseiben foglalt előírásoknak megfelel, ha a helyi könyvtáros egyesület, illetőleg a város /község/ képviselői választójoggal rendelkező lakosok kérelmére az önkormányzat megengedheti a létesítést. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban.

jogosult állampolgár kéri és a kérelmet az önkormányzat vezetősége indokoltnak tartja.

/3/ Ha valamely nem városi /községi/ könyvtár könyvvállományát, berendezését, és tevékenységét illetően lényegesen alatta marad a megfelelő jellegű és nagyságu városokban /községekben/ működő könyvtárakkal szemben, a közoktatásügyi miniszter, a könyvtárak felügyelőjének és a könyvtári tanácsnak javaslata alapján és az illetékes önkormányzati szervek meghallgatása után elrendelheti, hogy megállapított határidőn belül városi /községi/ közművelődési könyvtárat létesítsenek.

/4/ Különleges méltánylást érdemlő körülmények esetén a közoktatásügyi miniszter, a könyvtárak felügyelője és a könyvtári tanács javaslatára mentesítheti a községet az önálló könyvtár létesítésének és fenntartásának kötelezettségétől, illetőleg megengedheti, hogy két, vagy több község közösen létesítsen közművelődési könyvtárat és ebből a célból könyvtáros közösséget /egyesületet/ alapítson. Ilyen esetben, ha erre mód van, mindegyik községben kölcsönzőállomást kell felállítani.

/5/ A jelen szakaszban előírtak végrehajtására vonatkozó részletes utasításokat a közoktatásügyi miniszter adja ki.

3.§

/1/ A népkönyvtárak részére a községnek /városnak/ olyan összegű támogatást kell nyújtania, hogy az az egyéb helyi jellegű segélyekkel, valamint az államsegéllyel együtt biztosítsa a jelen törvényben előírt előfeltételek megvalósítását.

/2/ A közoktatásügyi miniszter a könyvtárak felügyelője és a könyvtári tanács alapján összeállítja

re és egyéb gazdasági igényeire vonatkozó utmutatókat, figyelembevéve a megfelelő helyiségek fenntartását, a szükséges könyvvállományt és gyarapítást, valamint a könyvtárosok és a többi könyvtári dolgozók illetményeit.

/3/ A központi könyvtárak fenntartásához a működési területükön levő községek kötelesek hozzájárulni; a hozzájárulás összegét a központi könyvtárak szükségleteinek figyelembevételével a körzeti tanács állapítja meg.

/4/ Államsegélyt egy községben, vagy egyházközségben, rendszerint csak egy könyvtár kaphat; egyes egyházközségekben azonban, ha a helyi viszonyok indokolják, a városi /községi/ vezetőség javaslatára és a közoktatásügyi miniszter hozzájárulásával több könyvtárnak is lehet segélyt folyósítani, így pl. a különböző iskolakörzetekben, vagy szétszórt területen működő könyvtáraknak.

/5/ Azok a könyvtárak, amelyek országos viszonylatban a lakosságnak olyan csoportjait szolgálják ki, amelyek különböző okoknál fogva nem vehetik igénybe a nyilvános könyvtárakat, /pl. a tengerészek, vagy a tüdőbeteg gondozó intézetek betegei/, a könyvtárak felügyelője és a könyvtár tanács javaslatára a jelen törvényben leszögeezett elvek szerint államsegélyben részesülhetnek.

/6/ Az említettekén kívül segélyt kapnak a népiskolákban működő ifjúsági könyvtárak, tekintet nélkül arra, hogy az illető körzeten belül vannak-e más, államilag támogatott könyvtárak. Az ifjúsági könyvtárakat azonban egy-egy városban belül egyetlen adminisztratív egységbe kell összefogni. Az egységes ifjúsági könyvtárak létesítése a városi /községi/ vezetőség hatáskörébe tartozik, a helyi iskolabizottság és a pedagógusok tanácsának

lefedtetett rendelkezések az ifjúsági könyvtárakra értelemszerűen alkalmazandók.

4. §

Az állami segély lehet rendszeres évi segély, vagy egyszeri juttatás; ez utóbbit valamely könyvtár létesítése, vagy átalakítása érdekében folyósítják. /L.7. § /2./

5. §

/1/ A rendszeres évi államsegély kiszámításának alapja a következő:

a/ Minden könyvtár /minden könyvtári szervezet/ alapsegélyben részesül, amely a legutolsó költségvetési évben folyósított állandó helyi segélynek, legfeljebb 25.000 koronának, 80 %-át, illetőleg az ezen az értékhatáron felüli helyi segély 40 %-át teszi ki. Állandó helyi segélynek lehet számítani az ingyen rendelkezésre bocsátott helyiségek egyébkénti bérleti díját, továbbá a szintén ingyenesen szolgáltatott fűtés és világítás értékét. A bérleti díj értékét a könyvtári felügyelő és a könyvtári tanács javaslata alapján kiadott közoktatásügyi miniszteri utasítás rendelkezéseinek megfelelően a könyvtári felügyelő állapítja meg. A helyiségek értékét /beleértve a fűtést és világítást/ legfeljebb olyan összegben lehet megállapítani, mint amennyi lenne az összes helyi támogatás összege. Az új építkezéseknél, vagy nagyobb arányú átépítéseknél a közoktatásügyi miniszter által megállapított elvek szerint 50 %-os rendkívüli segélyben részesíthetők azok a könyvtárak, amelyek az ezzel kapcsolatos kiadásokat saját költségvetésükből nem tudják fedezni.

nyi központi könyvtár alapösszegként 5000 dán korona segélyt kap; ezen felül - a székhely városának kivételével - a központi könyvtár működési területén levő valamennyi 15000-nél kevesebb lakosú község, lakosait számítva, fejéenként 50 órét. A koppenhágai körzetben működő központi könyvtár részére folyósított segélynek ugyanannyinak kell lennie, mint amennyi a legnagyobb, központi könyvtár számára folyósított segély. Azok a központi könyvtárak, amelyek működési területüket könyvbusszokkal szolgálják ki, segélyként megkapják az ezzel kapcsolatos utazási összegek 50 %-át is, amit a közoktatásügyi miniszter által meghatározott számítás szerint igényelhetnek. Valamely könyvtárnak központi könyvtárként való elismeréséhez az szükséges, hogy az illető könyvtár, mint általános könyvtár a saját működési területén a helyi feladatokat is ellássa és emellett részt vállaljon az egyéb helyi könyvtárak munkájában is. Ezen túlmenően, nagyobb területen is működjék, mint ingyenesen kölcsönző könyvtár és a körzetében levő könyvtárakat módszertani kérdésekben is segítse. A közoktatásügyi miniszter a könyvtári tanács javaslatára jelöli ki az egyes könyvtárakat központi könyvtárrá és állapítja meg működési területüket.

6.§

Az 5.§-ban megállapított segélyek folyósításához szükséges hitelkeretet az állami költségvetésben kell előirányozni.

7.§

/1/ Az 5.§ /1/ a/ pontja szerint az egyes könyvtárak részére biztosított alapsegély 2 1/2 %-át a közoktatásügyi miniszter a könyvtárügy közös feladatainak ellátására

elvek szerint.

/2/ Az állami, éves költségvetésben a következő külön előirányzatok szerepelnek:

a/ Meghatározott összeg, amelyből, ahol ezt rendkívüli körülmények indokolják, a közoktatásügyi miniszter rendelkezése szerint, új könyvtár létesítése, vagy újjáalakítás esetén, az alapvető könyvállomány megvásárlására segélyt lehet folyósítani. Ez a segély azonban nem haladhatja meg a könyvbesszerzésre adott helyi segély 9/20 részét.

b/ Az 5.§ /1/ a/ pontjában megállapított alapsegély 5 %-át kitevő összegből külön alapot kell létesíteni - a közoktatásügyi miniszter által megállapított szabályok szerint, - az alábbi támogatásokra:

- 1/ az életben levő dán íróknak,
- 2/ dán írók özvegyeinek, ha nem kötöttek újabb házasságot,
- 3/ elhunyt dán írók kiskorú gyermekeinek,

ellenszolgáltatásként az illető írók könyveinek könyvtári hasznosításáért. Az elhunyt írók özvegyeinek támogatásával kapcsolatban egyébként az özvegyi nyugdíj jogának különélés és válás esetére szóló megtartására vonatkozó, 1941. március 4.-én kelt 102.sz. törvényben foglalt rendelkezéseket, valamint annak az 1951. június 14.-i, 268-as számú törvénnyel történt módosítását figyelembe kell venni, amennyiben olyan különélésről, vagy válásról van szó, amely 1959. április 1-e után következett be.

c/ Azok a könyvtárak, amelyek a honvédelmi minisztériummal való megállapodás szerint, katonai szolgálati helyeken, kölcsönző fiókokat létesíttetésére, megvásárlására, bekötésére

segélyt kapnak. A segély összegét a könyvtárak felügyelőjének javaslatára és a honvédelmi jóléti szolgálattal való tárgyalás után állapítják meg, az állami költségvetés összeállításával alkalmasával.

8.§

A könyvtárak állami felügyelője számítja ki és osztja el az államszegélyeket, a megállapított rendelkezések szerint. Az állami felügyelő a könyvtárakat tanácsokkal és utmutatásokkal látja el.

9.§

/1/ A könyvtárügyi tanács 14 tagból áll. Elnöke a könyvtárak felügyelője. Tagjai:

a közoktatásügyi minisztérium képviselője,

a koppenhágai állami könyvtár egy közös képviselője,

az arhus-i állami könyvtár képviselője,

az egyházközségek két képviselője, melyek közül az egyiket az együttműködő Dán Egyházközségi Tanácssegyletek, a másikat a "Városi Jogi Községek" Egyesülete jelöli ki,

a körzeti községek egy képviselője,

Koppenhága város egy képviselője, és

hat képviselő a működő könyvtári szervezetek részéről, /közelebről a Dán Könyvtáros Szövetség 5 képviselője - ebből 2 a kisvárosi

könyvtárak, - 2 a falusi könyvtárak - és 1, a közművelődési könyvtáraknál alkalmazott könyvtárosok szakmai szövetsége részéről - végül 1 az iskolai könyvtárak szervezetének képviselőjében.

/2/ Az elsőnek említett három tagot a közoktatásügyi miniszter nevezi ki, a további tizenegyet pedig a közoktatásügyi miniszter által megállapított módon az illetékes szervezetek választják. Ha a felsorolt könyvtári, illetőleg könyvtárosi szervezetek megszűnnek, illetőleg újak keletkeznek, a közoktatásügyi miniszter határozza meg, hogy milyen módon kell képviselőtüket biztosítani.

/3/ A könyvtárügyi tanács a szükség szerint, de legalább évente kétszer tart értekezletet. Össze kell hívni a tanácsot, ha a közoktatásügyi minisztérium, maga a könyvtárügyi tanács vagy legalább annak öt tagja kívánja.

/4/ Az éves költségvetés tervezetét a könyvtárak felügyelője a tanács elé terjeszti.

/5/ A közoktatásügyi miniszter a könyvtárügyi tanácsot minden elvi jelentőségű könyvtári ügyben meghallgatja. A tanács saját kezdeményezéséből is javaslatot tehet a közoktatásügyi miniszterhez az említett kérdésekben.

10.§

Ez a törvény 1959. április 1.-én lép hatályba.

Eredeti cím: Lov om folkebiblioteker.

Megjelenti: